

Március 30-31-én a Lakiteleki Népfőiskolán Magyar szemmel - emlékülést tartottak a rendszerváltásról, és a rendszerváltás kiemelkedő alakjairól. Az emlékülés címe nem véletlen műve. Magyar Szemmel címen Csurka István cikksorozatát írt a Magyar Fórumban. Ezért a rendezvényen megemlékeztek Csurka Istvánról, aki március 27-én lett volna 85 éves.

Az előzményekről:

Amint Hágén Ádámtól az Ifjú Konzervatívok a Nemzetért (IKON) főszervezőjétől megtudtuk; az IKON Egyesület megalakulása óta fontosnak tartja, hogy lehetőséget teremtsen fiatal kutatók számára, hogy tehetségüket kibontakoztathassák. 2018 decemberében az IKON Egyesület, a Lakiteleki Népfőiskola és a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum (RETÖRKI) Magyar szemmel címmel pályázatot hirdetett a rendszerváltás emlékezetére olyan Kárpát-medencei magyar főiskolai, egyetemi hallgatók számára, akik a bölcsészet-, vagy egyéb társadalomtudomány valamely szakágával, művészet-, vagy irodalomtörténettel foglalkoznak. A kutatónak több megadott témakör közül egyet kell kiválasztania, és először annak 2- 4000 karakteres összefoglalóját kell elküldenie 2019. január 20-ig. Ezt követően a szakmai zsűri február 1-jéig döntött a tartalmi és formai követelmények alapján arról, hogy a munka további kidolgozásra alkalmas-e. Pozitív elbírálás esetén a pályázó lehetőséget kapott arra, hogy munkáját 15-25.000 karakterben kifejtse, s azt a megküldje. Ezt követően a legjobbak

lehetőséget kaptak arra, hogy a 2019. március végén, a Lakiteleki Népfőiskolán megrendezésre kerülő emlékülésen előadásban ismertethessék munkájukat.

Március 30-án délután a Lakiteleki Népfőiskola Széchenyi termében Domonkos László író, Nagymihály Zoltán történész, a RETÖRKI tudományos segédmunkatársa és Nagy Dóra politológus, az IKON elnöke tartott előadást. Két előadó egyben a szakmai zsűri tagja volt.

Nagy Dóra, Nagymihály Zoltán, Házi Balázs, a RETÖRKI folyóiratának, a Rendszerváltó Archívumnak szerkesztője és Dr. Kasznár Attila politológus, a Miskolci Egyetem Politikatudományi Intézetének adjunktusa bírálták el a beérkező pályamunkákat.

Domonkos László, a Csurka című könyv szerzője Csurka István munkásságát mutatta be. Beszédét azzal kezdte, hogy a Színházi világnap dátuma egybeesik Csurka István születésnapjával. Kijelentette: „Csurka Istvánt a magyar színház hősszerelmesének tartjuk. Szerelmes volt drámaírásba, a színház világába. Ez az oka annak, hogy többen Csurka Istvánt csak színpadi szerzőként tartják számon. Csurka drámaíró, jó színdarabokat írt – ez az általánosan elfogadott kép. Az életmű tárgyalásának elején ki kell jelenteni, hogy mindez csakis részben felel meg a valóságnak. Az életmű különböző egyéb szegmensei legalább azonos színvonalúak a drámákkal. Szépprózáira, politikai publicisztikáira nagyon fontos odafigyelniük.” Domonkos ezért a prózákat emelte ki; Csurka István egy korai és egy kései novelláját. Szerinte A mélység vándora és Fesztiválandúr a legtöbbet tudja elmondani a csurkai világszemléletről, világlátásról a széppróza tükrében. A mélység vándora 1956-ban jelent meg. A novelláról így írt a Csurka István 2000-ben: „Az Új Írásban megjelenik A mélység vándora című novellám, amely ma, negyvennégy év múltán is kétkötetes novellagyűjteményem címadója, holott azt egy huszonkét éves, zöldfülű írógyerek írta. Ebben az írásban először jutottam el gondolatban,

képben és utalásban a szétszabdalt és elveszett, említeni sem szabad hazába, és a gondolatig, hogy Magyarország nem annyi, amennyit szögesdróttal körülvettek, hanem több. A novella hőse, az egykori kivándorló, aki az óceán mélyén, a nagy nyomás alatt maradt életben, s most hazaindulva eljut fel a Duna torkolatától a Tiszán és Körösökön a teljes hazába, itt hal meg az édesvizek kisebb nyomása miatt, és „éppen harangoztak Nagyszalontán, amikor elszenderült”. Ez a mondat megjelent 1956-ban. Mindenki értette, megállítottak az utcán.” Domonkos elmondta, hogy „a novella főhőse egy nagyszalontai parasztember, aki kivándorolt Amerikába, de az óceán mélyén lévő nagy nyomás miatt életben maradt, és a vizek mélyén hazaindul a falujába. Az édesvizek kisebb nyomása alatt viszont meghal...Idézett a novellából: „Kereste a Tiszát, sehogy sem bírt ráakadni, sem az ízéről, sem a sodrásáról. „Hiába, régen volt az, mikor én eljöttem – gondolta. – Lehet, megint szabályozták a Tiszát.” Hanem mikor jó idő múltán megbotlott egy hídroncsban, már nagyon gyenge volt. Kinézett, látta, hogy Buda és Pest áll a folyó két partján. „Túljöttem a Tiszán” - gondolta, s lefeküdt, mert nagyon fáradtnak érezte magát. Fuldoklott, nehezen kapkodott a víz után. A szíve is alig vert már. Arcra fordult, belefúrta magát az iszapba, széttárta a karját, s kezével belevájta a sárba. Magához akarta ölelni a földet, s zokogott, pedig életében nem sírt még soha. Éppen harangoztak Szalontán, mikor elszenderült...” A dátum tehát 1956. 1953-1956 között több magyar értelmiségi juthatott el a szovjet megszállás óta először Erdélybe. Ez a történelmi alap. 1956-ban, és utána sem lehetett beszélni Trianonról, viszont ebben a novellában megfogalmazódik az, hogy Magyarország jóval több, nagyobb terület annál, mint amit szögesdróttal körülvettek. Ezt a novellát 22 évesen írta Csurka István, s utal az író, politikus világgépére, annak teljes kibontakozására. A Fesztiválandúr novella már 2005-ös. Domonkos László szerint a mű egy érdekes, „jellegzetes kései Kádár-kori életkép felvillantása. Megérkezik vidékre a fővárosi író egy író-olvasó találkozóra. Egy ilyen rendezvényen minden helyi, aki csak számított részt vett, és rajtuk kívül az irodalmi kékharisnyák is, akik női magakelletéssel is fellépnek a fővárosból érkező író úr előtt. A fesztiválandúr esetünkben maga az író, aki kandurkodni érkezik, kinézi, ki a legszebb nő, és ki is választotta azt magának. A vacsora, a tánc után az író elmegy a hölgygel, annak szüleinek házába, de már hajnalodik. A család már ébredszik, felkel...Mindez azt eredményezi, hogy az író a kínálkozó végkifejlett elől megszökik. Kimegy az országútra, látja Tokaj hegyeit, és hatalmas megkönnyebbüléssel távozik. Ez egy Kádár-kori, jellegzetes értelmiségi forma, hogy menekülési kísérletekben próbáltunk élni.” A csurkai politikai publicisztikai pedig a Magyar Fórum létrejöttével szökkent szárba, de természetesen ennek megvoltak az előzményei például a Magyar Nemzetben és a Hitelben – hallottuk az előadótól. Több irodalomtörténész szerint a rendszerváltást követő kor legnívósabb magyar politikai publicisztikáit Csurka István írta. „Olyan meglátásokat fogalmazott meg ezekben a cikkekben – és szerencsére egyre többen felismerik ezt – amelyek visszaigazolódtek; elég csak a migrációra gondolni. Csurka István korszakos alkotója volt a legújabb kori magyar irodalomnak és szellemi életnek – jelentette ki Domonkos László.

Magyar Nemzeti Könyvtár, Budapest, 2019. április 3. A képen látható a Magyar Nemzeti Könyvtárban tartott előadásról készült fénykép. A képen látható a Magyar Nemzeti Könyvtárban tartott előadásról készült fénykép. A képen látható a Magyar Nemzeti Könyvtárban tartott előadásról készült fénykép.